

Klokkestablen på
Skamling

Klokkestablen

Klokkestablen er mindesmærke for de 83 fra Modstandsbevægelsens Region III, som faldt i kampen mod den tyske besættelsesmagt 1940-45.

Pengene til at købe det 7 tdr. land store areal, som Klokkestablen står på og opføre Klokkestablen, blev samlet ind ved salg af programmer m.v. ved en stor befrielsesfest med flere end 100.000 deltagere på Skamling den 24. juni 1945.

Klokkestablen er tegnet af arkitekterne Poul Hauge og Ole Kørnerup Bang. De lod sig inspirere af de klokkestabler, der står ved mange sønderjyske kirker, til en klokkestabel i beton, der blev indviet den 2. maj 1948.

Befrielsesfest på Skamling den 24. juni 1945

I klokkestablen hænger fem malmklokker. De fire spiller i sommerhalvåret hver dag kl. 12, 15 og 18 BBC's kaldesignal til Danmark under besættelsen - de første takter af Prins Jørgens March, som den femte og største klokke slutter af med bedeslag.

Den store klokke bærer Christian X's navnetræk og krone og en tekst, der er forfattet af Region III's sidste militære leder, daværende kaptajn Aage Højland Christensen:

Landsmænd, lyt til klokkens klang.
Stands en stund jer travle gang.
Bed med klokkens bedeslag
Husk dens stemme:
Aldrig glemme.

I bunden af klokkestablen ligger fire ølandssten i korsform. De tre bærer navnene på de faldne.

På den fjerde står tre vers af digteren Poul Sørensen:

En uvejrssapril.
En tordenaugust
Skjult krig i civil.
Års skimmel og rust

Ny kim under jord.
Sejgt forår på vej.
Fem jernvintre, hvor
april blev til maj.

Summen af alt
i ufredens år
Danske mænd faldt,
Danmark består

Fonden

Klokkestablen og den 7 tdr. land store matrikel, som den ligger på, ejes af Fonden til opretholdelse af mindesmærket på Skamling for de i modstandsbevægelsens Region III i kampen mod den tyske besættelsesmagt i 1940 - 1945 faldne kammerater.

Fonden gennemfører en mindehøjtidelighed ved Klokkestablen hvert år den 5. maj.

Fonden ledes af en styrelse på syv-ti medlemmer, og sammensættes således:

- et medlem udpeget af Kolding byråd blandt byrådets medlemmer,
- fem-otte medlemmer med baggrund i Modstandsbevægelsens region III
- chefen for Totalforsvarsregion Fyn, Syd- og Sønderjylland

Styrelse har i øjeblikket følgende medlemmer:

Formand: Chefen for Totalforsvarsregion Fyn, Syd- og Sønderjylland, oberst Flemming Agerskov, Odense

Næstformand: Byrådsmedlem Knud Erik Langhoff,
(udpeget af Kolding kommune)

Jørgen Balle, Esbjerg

Thomas C. Thulstrup, Kolding

Jens Jessen, Esbjerg

Bo Michelsen, Tønder

Kjeld Nielsen, Fanø

Anders Jessen, Aabenraa

Major Thomas Pedersen, Vejle

Desuden har styrelsen tilknyttet major Torben Falk, Bjert som kasserer.

Region III

Modstandsbevægelsen under den tyske besættelse 1940-45 var organiseret i seks regioner. Region III strakte sig fra grænsen til en linje nord for Varde-Kolding og omfattede altså størstedelen af Syd- og Sønderjylland.

Modstandsbevægelsens første aktion i området fandt sted i Esbjerg den 4. oktober 1942, hvor en tysk militærbarak nedbrændte, og fem måneder efter, den 11. marts 1943, blev den første regulære bombe bragt til sprængning ved Tjæreborg.

I selve Sønderjylland kom arbejdet i gang omtrent samtidig. I juni 1943 sprængte de første bomber i røgkamrene på otte lokomotiver i Tønder, og ved samme lejlighed blev en drejeskive ødelagt.

Kongens fødselsdag i 1943 blev fejret ved, at 62 bomber blev udlagt i jernbanenettet langs grænsen.

Disse og andre aktioner førte til indførelse af spærretid i Jylland fra den 26. september. Men tyskernes modforanstaltninger hjalp ikke. Modstandsbevægelsens aktivitet tog til. Natten til den 28. november 1943 blev der foretaget ikke færre end 40 aktioner mod jernbanenettet i Sønderjylland. Blandt andet blev 20 spor-skifter ødelagt.

Da den første regionsledelse var blevet oprettet i januar 1944 som et beskedent led i de allieredes krigsførelse, ændrede arbejdet karakter. Man kom ind på at sondre mellem ventegrupper (R-grupper), der i tilfælde af krigshandlinger skulle støtte de allierede tropper - og sabotagegrupper (R 1-grupper), der straks skulle gå i aktion og først og fremmest søge at forstyrre og ødelægge tyskernes forbindelseslinjer mod syd.

Det blev en vigtig opgave i Syd- og Sønderjylland efter at invasionen i Normandiet var begyndt den 6. juni 1944. Tyskerne

søgte at få forstærkninger frem til Frankrig - også fra Norge og Danmark, og disse troppetransporter skulle modstandsbevægelsen forsinke mest muligt. Det kunne bedst ske i Region III. Her var jernbanerne enkeltsporede, og landsdelen var som en flaskehals, som de tyske tropper nødvendigvis skulle igennem.

Modstandsbevægelsen havde lige før kapitulationen 4.043 mand i området. Af dem var de 252 aktive sabotører (R1 folk). De skulle ifølge instruksen "opfylde de strengeste krav til fysisk udholdenhed, mod, dristighed og beslutsomhed...Være dygtige til våbenbrug og specialister i brug af sprængstof".

Aktionerne mod jernbanenettet resulterede i 378 sprængninger, men der var knaphed på sprængstof og våben i denne del af Jylland, da nedkastningerne fandt sted i Nordjylland. Kun under store vanskeligheder kunne containernes indhold føres den lange vej til Sydjylland. Man måtte derfor økonomisere med det sprængstof, man havde og helst vælte et tog, hver gang man nåede frem til en jernbanelinje.

Det lykkedes i højere grad i Region III end noget andet sted i Danmark. Af de 112 tog, der blev afsporet eller væltet her i landet under krigen, mødte de 34 deres skæbne i Region III. Af 16 ødelagte vandtårne til brug for lokomotiver stod de syv i Region III. Af 24 sprængte broer lå de syv hernede, og af 383 ødelagte sporskifter var de 85 i brug i Syd- og Sønderjylland.

For rigtigt at kunne vurdere disse tal, må man tage i betragtning, at regionen kun havde omkring en tiendedel af landets befolkning.

Resultatet blev, at tyskerne kun med store forsinkelser nåede gennem Jylland. Flere divisioner, der kom fra Norge over Frederikshavn, blev forsinket i ugevis.

Der var - ud over jernbanesabotagen - aktioner mod fabrikker, skibe, værnemagtsdepoter og lignende.

Men kampen var ikke uden tab. Tre gange måtte modstandsbevægelsen i Region III genopbygges, fordi Gestapo havde træv-

let den op. Dens medlemmer blev arresteret, underkastet tortur, ført til koncentrationslejre i Tyskland, skudt under aktion eller henrettet.

Gestapo satte hårdt ind i Syd- og Sønderjylland. Her skulle modstandsbevægelsens samarbejde med de allierede under krigshandlinger formentlig først stå sin prøve, og Gestapo måtte på forhånd ødelægge mulighederne for dette.

Men modstandsbevægelsen holdt ud. En af de sidste kode nøgler, der blev anvendt i regionen, faldt til sidst i Gestapos hænder. Men det var ventet, og den blev modstandsbevægelsens sidste hilsen til fjenden:

For de gamle, som faldt,
er der ny overalt,
de vil møde,
hver gang der bliver kaldt.

De faldne

Aage Agersted, Aabenraa † Neuengamme
Emmanuel H. H. Koch Alveen, Lunderskov † Lunderskov
Aksel Andersen, Odense † Esbjerg
Hans Andersen, Haderslev † Vedsted
Knud Valdemar Andersen, Røllum † Frøslev
Jes Peter Asmussen, Hellevad † Neuengamme
Poul Bentzen, Esbjerg † Esbjerg
Carly Anders Bertelsen, Rødekro † Dessauer Ufer
Holger Biehl, Graasten † Porta Westphalica
Ejlert Bojensen, Vorupør † Esbjerg
Hermann Boye, Sønderborg † Vestre Fængsel
Svend Otto Brødsgaard, Kolding † München
Christian Callesen, Haderslev † Stutthof
O. Poul Carstensen, Esbjerg † Esbjerg
Anton Richard Christensen, Tønder † Dessauer Ufer
Henry Christensen, Hjordkær † København
Christian Mathias Clausen, Svejrup † Graasten
Erik Erichsen, Hammelev † Neuengamme
Hans Lehmann Feddersen, Graasten † Graasten
Karinus J. Nilsson Felsted, Kolding † Sachsenhausen
Alfred Rasmussen Friis, Hårby † Neuengamme
Mogens Friis, Varde † København
Poul E. Gerner-Mikkelsen, Varde † Porta Westphalica
Martin Grön, Seggelund † Neuengamme
Anker Hansen, Sønderborg † Kollund
Evald Hansen, Haderslev † Hamborg
Hans Th. Hansen, Hyllested, Dalmose † Skodborghus
Hans Oksen Andersen, Ribe † Ribe
Peter J. Hansen, Tønder † Dortmund
Rudolf Hansen, Esbjerg † Neuengamme
Johan Askov Hansen, Gørding † Gørding
Svend Aage Hansen, Sønderborg † Sønderborg
Helge Borck Iversen, Bramminge † Ryvangen
Josef Janecki, St. Jyndeved † Neuengamme
Jens Thue Jensen, Bramminge † Ryvangen
Knud Jensen, Ribe † Husum
Laur. V. Jensen, Esbjerg † Esbjerg
Aksen Johannes Kaack, Tønder † Dessauer Ufer
Jørgen Kelstrup, Kolding † Neuengamme
Sven Stokholm Kjær, Ribe † Ribe
Emil Lindskov Knudsen, Esbjerg † Esbjerg
Peter Martinus Koch, Styrtom † Husum

Alfred Kristensen, Kolding † Neuengamme
Erik Jørgen Larsen, Ribe † Neuengamme
Karl Marius Laursen, Sønderborg † Kollund
Knud Hoffman Laursen, Tønder † Svendborg
Viggo Laustsen, Tønder † København
Holger Christensen Lei, Rødekro † Hostrup
Peter Kornelius Madsen, Tommerup † Skodborghus
Peter Theodor Madsen, Haderslev † Sønderborg
Poul Børge Nagel, Esbjerg † Neuengamme
Carl Thomsen Nielsen, Tinglev † Hamborg
Hans Silas Nielsen, Tjæreborg † Ryvangen
Henry Marinus P.K. Nielsen, Padborg † Hamborg
Johann Jørgen Nielsen, Skærbæk † Skærbæk
Erik Svendsen, Tønder † Neuengamme
Peter Nielsen, Esbjerg † Dreibergen
Poul Mackspang Nielsen, Esbjerg † Ryvangen
Nikolaj J. Nikolajsen, Vejstrup † Porta Westphalica
Knud Nordentoft, Varde † Husum
Egon Bruno Nørgaard, Aabenraa † Kolding
Karl Vald. Olesen, Lunderskov † Ramløse, Sverige
Gunnar Tranberg Pedersen, Varde † Varde
Peter Pedersen, Varde † Padborg
Erik Petersen, Vejle † Ryvangen
Robert Petersen, Bramminge † Bramminge
Nis Phillipsen, Brædstrup † København
Johannes Prah, Ribe † Ribe
Ove Rasmussen, Glamsbjerg † Kollund
Peter Andersen Riber, Ribe † Porta Westphalica
Aage B. Rosenkjær, Tønder † Svesing v. Husum
Erik Schlosser, Haderslev † Haderslev
Svend Aage Schmidt, Haderslev † København
Thomas Schøtt, Guldager † Varde
Poul Seidenfaden, Kolding † Neuengamme
Leo Falck Simonsen, Tinglev † Hamborg
Jørgen Bech Simony, Varde † Husum
Erik Bondo Svane, Aabenraa † Dessauer Ufer
Herman Svendsen, Skærbæk † Skærbæk
Jørgen Teilmann, Over Jerstal † København
Børge Puggaard Thomsen, Esbjerg † Esbjerg
Knud Henrik N. Vindel, Graasten † Neuengamme
Kaj Lykke Sørensen, Ribe † Ribe

**Fonden til opretholdelse af mindesmærket på Skamling for de
i modstandsbevægelsens Region III i kampen mod den tyske
besættelsesmagt i 1940 – 1945 faldne kammerater**

c/o

Landsdelsregion Vest

Efterretnings- og Informationsoperationssektionen

Skive Kaserne, bygning 8

Sdr. Boulevard 15

7800 Skive

Tel.: 72 42 16 06

Mail adresse: lrgnv-info@hvj.dk